

о. Андрій Бунь

«Його знали у 30-их роках в Дрогобичі як Славко Камінський, знали насамперед ті українці, які гуртувалися в читальнях Дрогобиччини. Його добре знали у дрогобицькій церкві Пресвятої Трійці як скрипаля і диригента», – ділиться своїми спогадами донька Зенаїда Камінська.

Камінський народився 23 червня 1905 р. у Дрогобичі в родині службовця. Дитячі роки проводив у свого діда по мамі Теодора Фединського в м. Угнів (тепер Сокальський район Львівської області). Теодор Фединський був в Угневі відомою людиною – вчитель, скрипаль, диригент, композитор. Особливо цікавим є той факт, що він проживав в сусідстві з сім'єю Бараників. Ігумен Северин Бараник у 30-их роках ХХ ст. служив у церкві Пресвятої Трійці, а його брат – о. Дорош – душпастирював у Трійці в 70-их роках, вони були учнями Фединського. Саме Фединський став першим вчителем музики Янислава та мав на нього великий вплив. Помер Фединський в 1928 році у Кракові, залишивши після себе спадкоємця своєї творчості – внука, скрипаля і диригента Янислава Камінського.

Професійну музичну освіту Камінський отримав у дрогобицькій філії Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка (1918 -1924) по класу скрипки та диригування. Це був перший український музичний навчальний заклад у Львові, заснований у 1903 «Союзом співацьких і музичних товариств» (з 1907 – Музичне товариство імені М. Лисенка), на кошти якого він існував (у 1912 цьому інституті було присвоєно ім'я М. Лисенка). Його філії було створено у Стрию (1913), Станіславові (1921), Дрогобичі, Бориславі (1923), Коломиї, Яворові (1929) та інших містах; у 30-і рр. – Личаківську філію у Львові; поодинокі класи – в Городку, Чорткові, Раві-Руській, Ходорові. В 30-х рр. в інституті були інструментальний та вокальний відділи, диригентські й педагогічні курси; викладалася композиція; навчалася (в т. ч. і в філіях) понад 600 учнів, працювало 60 педагогів. Директорами інституту в різний час були: А. Вахнянин (1903-08), С. Людкевич (1910-15;

1925-39 – інспектор філій), В Барвінський (1915-39). Після приходу на Галичину радянської влади у 1939 на базі Вищого музичного інституту, консерваторій Польського музичного товариства ім. К. Шимановського було організовано Львівську консерваторію. На базі філій в Дрогобичі, Станіславові й Тернополі у 1939 році створено музичні училища, в інших містах – музичні школи.

Екзаменував Камінського Станіслав Людкевич, а також Теодор Барнич, Василь Барвінський та отець Северин Сапрун. Там же Камінський і познайомився з отцем Северином Сапруном, який одразу ж запросив його, як доброго баритона, співати в хорі «Боян», де о. Сапрун був диригентом. Отець Северин Сапрун залучав Камінського як доброго скрипаля до концертів в народному домі (тепер приміщення драмтеатру), в учительському семінарі (тепер приміщення музичного коледжу), де Янислав дуже часто грав у супроводі фортепіано з Мирославою Стронською, дочкою сотника січових стрільців Миколи Стронського.

Після навчання в українській гімназії у Дрогобичі (навчання було перерване війною) Камінський навчався у Краківській гірничій академії (1927-1930).

Музична діяльність стала основою в житті Камінського. Отець С. Сапрун залучає його до диригування хором у церкві Пр. Трійці в Дрогобичі (1933-1939). Також він був керівником хорів «Робітнича громада» (1931-36); читальні «Просвіта» по вул. І Франка – 1935 р.; читальні «Просвіта» на Млинках; читальні по вул. І. Котляревського (1934-36), в с. Гаї Верхні (1936), в с. Унятичі. У репертуарі цих хорів були твори М. Вербицького, Д. Бортнянського, В. Матюка, М. Леонтовича. М. Лисенка, К. Стеценка. Такий репертуар свідчить про достатньо високий рівень наших українських хорів того часу. У 1940 році Камінський очолив хор та духовий оркестр на нафтопереробному заводі №1 (Польмін). Збереглися світлини хорів того періоду під керівництвом Камінського.

Донька Камінського згадує: «Характерним було те, що мій батько всюди працював на ентузіазмі. В ніякому колективі йому не платили. Найбільшою винагородою був букет квітів на день народження. Це була дійсно самовіддана, гонорова праця серед молоді. Це був патріот своєї землі».

1941 рік припинив творчу діяльність Камінського і повів його дорогами сталінських таборів (1941-1957). Він став політв'язнем за те, що був українцем і любив українську пісню. У таборах митець зустрів Патріарха Йосифа Сліпого, професора української

гімназії Бірчака та інших. В одному із бараків, де перебував Камінський, виявилось «забагато» в'язнів, тому, за словами його доньки пані Зенаїди, як їй розповідав батько, в'язнів почали морити голодом, щоб зменшити їх кількість. Серед тих в'язнів був і Камінський. Від голоду і виснаження Камінський був вже на межі смерті. Аж у табір привезли якийсь мистецький колектив із в'язнів іншого табору, щоб похвалитись. Тоді радянське начальство табору і собі захотіло створити щось подібне. Почали шукати серед в'язнів здібних до цього людей. Дізнавшись, що Камінський грає на скрипці, почали лікувати його, щоб він тільки почав щось робити. Так скрипка врятувала йому життя. Тому Камінський і написав на голівці своєї скрипки дати свого перебування у тому таборі: «1945 -1952 р.»

В Маріїнському таборі Новосибірська серед політв'язнів відбували покарання провідні митці всього колишнього союзу. Туди попав і Камінський. Там у 1946-1950 р.р. відкрили професійний театр, де він грав у симфонічному оркестрі під керівництвом відомого білоруського композитора Туренкова. Там же Камінський організовує хор засуджених, де співають провідні солісти, серед яких знаменита Герда Мурре (солістка Таллінської опери).

Однак табір – не театр, це ще й гірка чаша політв'язня. Неволя зруйнувала Камінського фізично. Коли згідно з амністією він повернувся у Дрогобич, його ніде не хотіли брати на роботу. Друзі навіть боялись із ним розмовляти. Лише пізніше (1958-1975) Камінський працював провідним скрипалем у дрогобицькому муздрамтеатрі.

25 травня 1987 р. Бог покликав до Вічності цього патріота Дрогобиччини, вагомого диригента, який вніс і свою скромну лепту для творчого розвитку рідного краю та Церкви. За словами дрогобичан, коли проводжали Камінського в останню путь, над його могилою ще довго звучала «Вічная пам'ять» і ніхто вже не боявся.

Минув час. У 1989-1990 р. церква Пресвятої Трійці повернулась в лоно УГКЦ. Почався процес масового відродження. Серед відродженого нотного матеріалу хорів у Трійці почали співати духовні твори, автор яких був невідомий. Всіх цікавило: чиї це твори? Ніхто і не здогадувався.

Скрипку, на якій грав Камінський, його донька передала по спадковості своїй племінниці Надії. І лише коли почали розгадувати таємницю дат, нанесених на тій скрипці, здогадалися і про автора творів.

Разом із матеріалами про його життя, пані Зенаїда передала і низку літургійних творів, які належать перу Янислава Камінського. І як не дивно, це ті ж твори, про авторство яких ми довгий час не здогадувались у перші роки виходу з підпілля і повернення церкви Пресвятої Трійці у лоно УГКЦ. З них хори користали в першу чергу, бо літургійного хорового матеріалу як такого достатньо ще не було. Янислав Камінський і сьогодні ще мало відомий на Дрогобиччині, проте його служіння для Церкви і народу назавжди залишиться в Божій пам'яті.

о. Андрій БУНЬ, Янислав Камінський – незнаний в людей, але знаний у Бога (1905-1987)
// СЛОВО №4 (80), грудень-лютий 2019-2020